

**Az Agár-tető (HUBF20004)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Készült: Tapolca–Csopak
2019

Készítette:

Acrida Természetvédelmi Kutató BT.
8300 Tapolca, Deák F. u. 7.
Tel: 06-20-34-89-345 Fax: 06-88-785-023
E-mail: kenyeres.zol@gmail.com

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
8229 Csopak, Kossuth u. 16..
Tel: 06-87-555-260 Fax: 06-87-555-261
E-mail: bfnp@bfnp.hu
Web: <https://www.bfnp.hu>

Felelős tervező

Dr. Kenyeres Zoltán

Közreműködő szakértők

Dr. Bauer Norbert
Dr. Cservenka Judit
Fehér Csaba Endre
Dr. Kenyeres Zoltán
Szabó Attila
Vókó László

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai.....	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5. Érintett települések.....	7
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	8
2. Veszélyeztető tényezők.....	10
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	14
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	14
3.2. Kezelési javaslatok.....	15
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	15
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	36
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	36
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	37
3.2.5. Mellékletek.....	38
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	50
3.3.1. Agrártámogatások.....	50
3.3.2. Pályázatok.....	51
3.3.3. Egyéb.....	51
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	51
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	52
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	53
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	59
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	60
1.1. Környezeti adottságok.....	60
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	60
1.1.2. Vízirajzi adottságok.....	60
1.1.3. Talajtani adottságok.....	60
1.2. Természeti adottságok.....	60
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	65
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	76
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	77

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	81
1.3. Területhasználat	82
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	82
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	83
1.3.3. Területhasználat és kezelés	83
2. Felhasznált irodalom	86
3. Térképek	87

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Agár-tető kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBF20004
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	5135,55 ha
--------------------------------	------------

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018 évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6240* Szubpannon sztyeppék
- 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői
- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
- 91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 5130 Boróka (*Juniperus communis*)-formációk fenyérekben vagy mészkedvelő gyepekben
- 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek
- 6410** Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

*kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

**a Natura 2000adatlapon szerepel, de jelenlétét aktuális vizsgálatok nem erősítették meg

1.4.2. Jelölő értéknek javasolt élőhelyek

- 6210* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 9150 A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön

*kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.3. Jelölő fajok

Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*)*
 Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)
 Homoki nőszirm (Iris *humilis* subsp. *arenaria*)
 Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)
 Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
 Gyászincér (*Morimus funereus*)
 Havasi cincér (*Rosalia alpina*)
 Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
 Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
 Skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)
 Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
 Sárgahasú unka (*Bombina variegata*)
 Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

*a védett fajokról szóló 100/2012. (IX. 28.) VM rendelet szerint: Lumnitzer-szegfű (beleértve az István király-szegfűvet) (*Dianthus plumarius* subsp. *lumnitzeri* incl. *Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*)

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Hegyessd	Veszprém	659,50	12,84	59,04
Monostorapáti	Veszprém	706,95	13,77	27,75
Nyirád	Veszprém	269,29	5,24	4,35
Sáska	Veszprém	3050,32	59,40	82,04
Taliándörög	Veszprém	448,96	8,74	16,10
Összesen:		5135,55	100	

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
ökológiai hálózat magterület övezete	MT	–	5022,56	97,8	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
ökológiai hálózat puffterület övezete	PT	–	112,99	2,2	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési terület nem fed át országos jelentőségű védett területtel, ezért nem készült kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Hegyese, Településfejlesztési koncepció, 10/1999.(VI.8.) önk. hat.
Hegyese, településszerkezeti terv, 69/2006. (XI. 3.) hat.
Hegyese, Helyi építési szabályzat és szabályozási terv, 2/2001.(II.15.) önk. rend., módosítva a 11/2006. (XI. 10.) rendelettel
Hegyese, helyi építési szabályzat és szabályozási terv (egységes szerkezetben), 2/2001.(II.15.) rendelet
Hegyese, szabályozási terv és HÉSZ - módosítás, 4/2002. (IX. 15.) rendelet
Hegyese, Településszerkezeti terv, 1/2001.(II.13.) Ökt. határozat
Monostorapáti, Településfejlesztési koncepció, 46/2004.(VIII.5.) önk. hat.
Monostorapáti, helyi építési szabályzat és szabályozási terv, 6/2006. (III. 2.) rend.
Monostorapáti, szabályozási terv és HÉSZ – módosítás, 8/2016. (XI.29.) rendelet
Monostorapáti, településszerkezeti terv – módosítás, 111/2016. (XI.28.) határozat
Monostorapáti, településszerkezeti terv, 11/2006. (III. 2.) határozat
Nyirád, településfejlesztési koncepció, 96/2004 (X. 19.) önk. hat., módosítva a 106/2005 (XI. 17.) határozattal
Nyirád, helyi építési szabályzat és szabályozási terv, 18/2005 (XI. 18.) rend., módosítva a 15/2008 (X. 31.) rendelettel
Sáska, településfejlesztési koncepció, 75/2004.(IX.15.) Stö. hat.
Sáska, településszerkezeti terv, 98/2005 (X. 27.) hat.
Sáska, helyi építési szabályzat és szabályozási terv, 4/2005. (XI. 2.) rend.
Taliándörög, helyi építési szabályzat és szabályozási terv, 1/2006 (II. 2.) rend.
Taliándörög, HÉSZ – módosítás, 2/2010. (II. 11.) rendelet
Taliándörög, Településszerkezeti terv, 63/2005 (XII. 10.) határozat
Taliándörög, Településrendezési terv és településfejlesztési koncepció, 22/2004 (V. 18.) határozat

1.7.3. Körzeti erdőtervek

A Tapolcai Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (Érvényes: 2017. január 1. – 2026. december 31.) – Ügyiratszám: VEG/001/02621/2017.

A Devecseri Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve. Tervezési időszak: 2015. január 1. - 2024. december 31. Ügyiratszám: VEG/001/02532/2015. (kis részterületet érint a tervezési terület nyugati határán). A körzeti erdőtervezés kereteit a 2014. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet 12. melléklete állapította meg.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek:

A tervezési területen vadgazdálkodási vonatkozásokban az agrárminiszter 12/2018. (VII.3) AM rendelete az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről az irányadó.

A tervezési terület három vadászterületet érint: Bakonyerdő Zrt. Agártetői Vadászterület (19-303150-507), Dörögdi Mező Kft. vadászterülete (19-302450-507), Budapesti Erdőgazdaság Zrt. vadászterülete (19-304210-2-4-4).

1.7.5. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 4-2. Balaton közvetlen vízyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységhez és az 1-4. Marcal vízyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységhez tartozik: Balaton részvízyűjtő Vízyűjtő-Gazdálkodási Terv – 2016; 1-4 Marcal alegység Vízyűjtő-Gazdálkodási Terv – 2016 (<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&program=elemid=149>).

1.7.6. Egyéb tervek

A tervezési terület nyugati részterületeivel jelentős mértékben átfed az Újdörögdi Lő- és gyakorlótér területére készült természetvédelmi fenntartási terv tervezési területe (Bauer N., Cservenka J., Kenyeres Z., Petróczi I., Mészáros A. & Vókó L. (2014): Az Újdörögdi Lő- és gyakorlótér természetvédelmi fenntartási terve, Balaton-felvidéki Nemzeti Park Irattára, MH Bakony Harckiképző Központ Irattára, 48 p.).

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A területen belül ható veszélyeztető tényezők				
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	45	Elsősorban az edafikus erdőtársulásokat magába foglaló élőhelyekre [Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői (9180*), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*), Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0*), A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150)] jelent veszélyt, de veszélyezteti a szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), a pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0*), pannon cseres-tölgyesek (91M0) élőhelyeket, valamint a nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), gyászincér (<i>Morimus funereus</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>) és nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) fajokat – az élőhelyek fajösszetételének és élőhely-szerkezetének megváltozásán keresztül.
B15	Előregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	M	45	A tényező elsősorban a szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), a lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdő (9180*), az enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*), a pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0*) és pannon cseres-tölgyesek (91M0) élőhelyeket, valamint a nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a gyászincér (<i>Morimus</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>funereus</i>), a havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>), valamint a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) fajokat veszélyezteti – az élőhely-szerkezetének megváltozásán, valamint az idős faegyed számának drasztikus csökkenésén keresztül.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	M	35	A nyugati pisze denevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), valamint számos, holtfa jelenlétét igénylő Natura 2000 bogárfaj [(gyász-cincér (<i>Morimus funereus</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>)] populációjának fennmaradását veszélyezteti.
C01	Ásványkitermelés (pl. kőzet, érc, kavics, homok, kagyló)	L	5	A jelölő gyepek élőhelyekre gyakorolhat negatív hatást. Leginkább veszélyeztetettek a Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) és a Szubpannon sztyeppék (6240*), mivel a bányagödörök felszínei több invazív fásszárú özönnövény [a területen pl. a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) és a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>)] megtelepedésének, majd potenciális továbbterjedésének gócpontjai.
F01	Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	L	1	Jelentősége alárendelt, de Hegyesd településről északra jelentkezik.
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	5	Lokálisan és kismértékben valamennyi élőhelyet veszélyezteti.
I04	Problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok	H	30	A terület egészén jelen lévő tevékenység. Közvetlenül és legsúlyosabb mértékben az erdőterületen fennmaradt kis kiterjedésű, üde gyepeket [Hegyi kaszálórétek (6520), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510)] veszélyezteti. Erdőtársulások közül a Pannon molyhos tölgyesek

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0*) és a Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői (9180*) a leginkább veszélyeztetettek, mivel téli időszakban ezek a nagyvadállomány által preferált tartózkodási helyek – a vadeltartó képességnél jelentősen nagyobb méretű vadállomány miatt – nagyobb terhelést kapnak.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	H	20	Valamennyi jelölő élőhely és faj szempontjából veszélyeztető tényezőnek számít, de különösen a pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190), a szubpannon sztyeppék(6240*), a pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0*) élőhelyek, valamint a Szent István-szegfű (<i>Dianthus plumarius</i> subsp. <i>regis-stephani</i>), a homoki nőszirom (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>), a magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) és a lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>) fajok – az élőhelyek zavarása, taposása, eróziója következtében.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	M	15	Az élőhelyek közül elsősorban a boróka (<i>Juniperus communis</i>)-formációk fenyegetésére vagy mészkedvelő gyepekben (5130), valamint a meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) fontos orchidea-lelőhelyei (6210*) élőhelyekre, a fajok közül a lápi tarkalepkére (<i>Euphydryas aurinia</i>) gyakorolhat negatív hatást (jelenleg gyenge-közepes mértékben).
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	15	A jelölő gyepek élőhelyek közül elsősorban a pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190), a meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) fontos orchidea-lelőhelyei (6210*), a szubpannon sztyeppék (6240*), valamint az enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*) élőhelyeket veszélyezteti.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	40	Az élőhelyek közül a szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo- Fagetum</i>) (9130), a pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> - szal (91G0*), a fajok közül a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), a vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) és a sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>) állományait veszélyezteti.
<i>A területen kívül és belül ható veszélyeztető tényezők</i>				
H01	Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön	L	10	Az Újdörögdi Lő- és gyakorlótér területére készült fenntartási tervben megfogalmazottak betartása esetén számottevő negatív hatást egyik jelölő fajra vagy élőhelyre sem gyakorol.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Fő célkitűzések:

- A nagy kiterjedésű (>10 ha) egybefüggő erdőfelújítások és a nagy kiterjedésű egykorú erdőfoltok kialakulásának kerülése.
- A szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)(9130), pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal (91G0*), pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szal (91H0*), valamint a lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdőinek (9180*) homogén tér- és korszerkezetű foltjain állapotjavulás elérése.
- A pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal (91G0*), valamint a szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)(9130) élőhelyekhez tartozó erdőállományok esetében az eredeti faállomány felújulását veszélyeztető felújítási módok kerülése.
- A szubpannon sztyeppék (6240*) becserjésedésének megakadályozása cserjeirtással, nem erdőtervi területen található foltok esetén extenzív legeltetéssel.
- A sekély és igen sekély talajú molyhos tölgyesekben (91H0*) a fahasználat (egészségügyi termelés is) minimalizálása, egyes részterületeken elhagyása
- A spontán terjedő tájidegen növényfajok eltávolítása a gyepekből célzott mechanikai cserjeirtással.

További célkitűzések:

- Az egykorú erdőfoltok kezelésénél hosszú távon a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok előtérbe helyezése.
- A magyar gurgolya (*Seseli leucosperum*) és a Szent-István szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*) élőhelyein, valamint a pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190) és szubpannon sztyeppék (6240*) élőhelyek előfordulási helyein a technikai sportokkal történő károsítás mérséklése, felszámolása.
- A nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), valamint a xilofág bogárfajok állományainak védelme érdekében az odvas fák lábbon hagyása, összefüggő idős erdőfoltok fenntartása. A tervezési terület úthálózatának felülvizsgálata, az úthasználat racionalizálása, bizonyos részterületeken visszaszorítása.
- A közösségi jelentőségű ragadozó madár fajok fészkelése esetén, az érintett erdőfoltok teljes zavartalanságának biztosítása.
- Hosszútávon a területen található fekete fenyő erdőállományok őshonos fajkészletűvé alakítása.

A terület rendeltetése:

- A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.
- A Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve az ennek megőrzését, fenntartását biztosító gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

3.2. Kezelési javaslatok

Az előírások megfogalmazása a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló élőhelyek és fajok védelmi és állomány-megerősítési szempontjainak, valamint a gazdálkodói érdekeknek az együttes figyelembevételével történt.

A javaslatok rendszere a kezelési egységekhez kapcsolt. A kezelési egységek élőhelyi alapon, aktuális Á-NÉR (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) térkép feltjait hoz kötötten kerültek meghatározásra. Ez utóbbi zömmel művelési ág szerinti azonosságot is jelent. Azok az élőhelyfoltok, melyekhez azonos kezelési javaslatok rendelőndők egy kezelési egységbe kerültek. A tervezés alapjaként kezelt élőhelyfoltokat kölcsönösen megfeleltettük a helyrajzi nyilvántartással és a MePAR-blokkrendszerrel. Az egyes kezelési egységekhez tartozó helyrajzi számok listáját és MePAR-blokk kódokat a 3.2.5. b. fejezet táblázata, a helyrajzi szám szintű keresést biztosító részletes táblázatot az elektronikus melléklet tartalmazza.

A kezelési egységekhez kötött intézkedések két szinten kerültek meghatározásra. (1) A jogszabályban megadott módon, kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési előírás-javaslatok közé csak olyan intézkedések kerültek, melyeket – művelési ágtól függően – a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az érvényben lévő erdőterv rendelet, a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról), vagy a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmaz. (2) A támogatási rendszerbe illeszthető speciális kezelési módok és előírás-javaslatok közé kerültek a természetvédelmi célkitűzéseket kiemelt mértékben szolgáló, önkéntes vállalkozáson alapuló, támogatást magával vonó előírás-javaslatok.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján (5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Általános, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések

A jelen fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, jogszerű, ill. jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.

A tervezési területen olyan beruházás, mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza nem végezhető.

Művelési ág megváltoztatása nem javasolt (kivéve a természetvédelmi szempontból támogatandó változásokat, úgymint kivett helyett rét/legelő művelési ágba kerülés, vagy szántó helyett rét/legelő művelési ágba kerülés).

Ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése nem javasolt.

Gyeppek lekerítése, legeltetéshez kapcsolódó további gazdasági épületek, és/vagy lakó (pl. „tanyák”) kialakítása nem kívánatos.

A tervezési területen található, illetve azzal érintkező bányatelkek tervezési területet érintő horizontális bővítése, újabb bányatelek létesítése nem kívánatos.

Új tervezésű elektromos vezetékek tervezése során előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását – elsősorban valamely meglévő nyomvonalas létesítmény (pl. földutak) nyomvonalán.

A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új nyomvonalú utak kialakítása, földutak stabilizált, vagy burkolttá alakítása nem kívánatos.

A tervezési terület az Újdörögdi Lő- és Gyakorlótér kivételével szabadon látogatható, de annak gyepterületein közösségi, vagy tömegsport-esemény rendezése, valamint technikai jellegű sporttevékenység (különös tekintettel a crossmotorozásra) folytatása minimalizálandó.

A tervezési terület egészen szükséges az illegális személtelhelyezéssel kapcsolatos általános és határozott fellépés.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető intézkedések

1. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE1

(b) Kezelési egység meghatározása: Kiemelkedően értékes sziklagyeppek, velük érintkező sziklafüves lejtősztyeprétek, kisebb cserjés és sztyeppcserjés foltok, facsoportok és kisméretű, izolált szárazgyeppek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyeppek (túlnyomórészt); továbbá H1 – Zárt sziklagyeppek, H2 – Felnyíló mészkedvelő lejtő- és törmelékgyeppek, valamint H3a – Lejtőgyeppek egyéb kemény alapközeten, H4 – Felsőszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek, M1 – Molyhos tölgyes bokorerdők, OC – Jellegtelen száraz- vagy felszáraz gyeppek és magaskórósok és P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések (részben hibridkategóriákban: H3a×OC×P2b, H4×H2×P2b, M1×H2)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6190 – Pannon sziklagyeppek (*Stipo-Festucetalia pallentis*); 6240* – Szubpannon sztyeppék; 6210 – Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyeppek (6210 × 6240* és 91H0 × 6240* hibridként)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*), homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), rézsikló (*Coronella austriaca*), kövér daravirág (*Draba lasiocarpa*), gombos varjúkőröm (*Phyteuma orbiculare*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kiemelt jelentőségű élőhelyek fennmaradása érdekében kerülni kell mindenféle beavatkozást, beleértve a gyepek bármilyen használatát, kivéve a kifejezetten az élőhelyek fennmaradását elősegítő munkákat, illetve az inváziós gyomfajok megjelenése esetén azok eltávolítását. A kezelési egységgel érintkező erdőterületek fahasználata során a kezelési egységet érintő rakodó kialakítása nem megengedett.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza. Bizonyos önkéntesen vállalható előírás-javaslatok esetén a 2009. évi XXXVII. törvény VI. fejezet (az erdőt károsító hatások elleni védekezés) védelem a tűz ellen alfejezetében található 65. és 66. § betartása is kötelező.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Legeltetés és kaszálás nem végezhető, a területet kezelés nélkül történő fenntartása. (GY21)
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12)
- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető. (GY24)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása (GY26)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábön állva szükséges elvégezni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető (GY34)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, katonai használatú részterületeken a következő, területhasználókkal egyeztetett tevékenységek megengedettek: a gyakorló- és löteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon; gyalogos közlekedés az utakon; gyalogos közlekedés az utakon kívül max. 50 fős katonai egységekkel; kézifegyveres lövészetek célterületeként használható; a meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok elsősorban a tervezési terület kiemelkedő értékét jelentő pannon sziklagyepek védelme érdekében kerültek megfogalmazásra, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek hosszú távú fenntartását szolgálják.

2. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE2

(b) Kezelési egység meghatározása: Felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek, valamint változó természeti állapotú zárt szárazgyepek tartoznak a kezelési egységhez. Ezen túl kisebb területarányban nyílt sziklagyepek, félszárazgyepek, xerotherm cserjések és kisebb hagyásfacsoportok is előfordulnak az ide sorolt foltokon. A fentiekén túl néhány kis nyílt erdőfoltot is a kezelési egységhez soroltunk, melyekre a legeltetéssel kapcsolatos előírás-javaslatok nem vonatkoznak (ld. 3.2.5.a térkép).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: G1 – Nyílt homokpusztagyepek, G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyepek, H1 – Zárt sziklagyepek, H2 – Felnyíló mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek (túlnyomórészt), H3a – Lejtőgyepek egyéb kemény alapközetén, H4 – Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok, P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések, P45 – Fás legelők, fás kaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek, S4 – Erdei- és feketefenyvesek, U6 – Nyitott bányafelületek (részben hibridkategóriákban: G1×OC×P2b, H2×H3a×OC, H2×H4×P2b×L1, H3a×OC, H3a×OC×P2b, H4×H2×P2b, L1×S4×P2b, P2b×H3a×OC, P2b×OC, P45×L2a)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6190 – Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*); 6240* – Szubpannon sztyeppék; 6210* – Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek (részben 6210* × 6240* hibridként)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*), homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*) (szárazréti alak)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Cseh tyúktaréj (*Gagea bohemica*), pókbangó (*Ophrys sphegodes*), kis színjátszólepke (*Apatura ilia*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági hasznosítása javasolt, mivel a természeti értékek fennmaradását lehetővé teszi, illetve biztosítja. A kezelési egység területén legeltetés július 1. és október 31. között folytatható. Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok a kezelési egység területén nem hozhatók létre. A vadföldek területének bővítése nem kívánatos. A kezelési egységgel érintkező erdőterületek fahasználata során a kezelési egységet érintő rakodó kialakítása nem megengedett. A kezelési egység erdőtervi területen található részterületeire a legeltetéssel kapcsolatos előírás-javaslatok nem vonatkoznak.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza. A 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet be kell tartani. Bizonyos önkéntesen vállalható előírás-javaslatok esetén a 2009. évi XXXVII. törvény VI. fejezet (az erdőt károsító hatások elleni védekezés) védelem a tűz ellen alfejezetében található 65. és 66. § betartása is kötelező.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22) (A kezelési egység területén legeltetés július 1. és október 31. között folytatható)
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68)
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha (GY39)
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12)
- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető (GY24)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni (GY31)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása (GY26)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető (GY34)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, katonai használatú részterületeken a következő, területhasználókkal egyeztetett tevékenységek megengedettek: a gyakorló- és löteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon, ill. visszafordíthatatlan károkozás nélkül, alkalomszerűen utakon kívül; a meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák; gép- és harcjárművek közlekedése az utakon; gyalogos közlekedés az utakon; gyalogos közlekedés az utakon kívül; harc- és gépjárművek üzemanyag feltöltése (talajszennyezés kizárásával); Lövészetek célterületeként használható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó szárazgyepeken a természeti állapot megőrzését és javítását juhlegeltetéssel, ill. mérsékelt katonai használatlalt látjuk kivitelezhetőnek. A kezelési javaslatok a tervezési terület kiemelkedő értékét jelentő pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190) és szubpannon sztyeppék (6240*) védelme érdekében kerültek megfogalmazásra, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek hosszú távú fenntartását szolgálják. A területek extenzív legeltetése hozzájárul az élőhely fenntartásához, lassítja, illetve megakadályozza a cserjésedést. Szükséges ugyanakkor a legeltetés korlátozása a túllegetetésének elkerülése érdekében. Kiegészítő, kontrollált cserjeirtás elvégzésére ugyancsak szükséges lehet. A szórók és vadetetőhelyek környékén általában a gyepek túlhasználata, gyomosodása következik be, ezért javasoltuk a VA01 kódszámú javaslat betartását is.

3. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE3

(b) Kezelési egység meghatározása: Kis lejtőszögű, erózióknak kevésbé kitett zárt szárazgyepek, sziklafüves lejtősztyeprétek és degradált gyepek teszik ki e kezelési egység területének zömét, de tartoznak ide taposott, zavart gyepek is, devasztált felszínek, épületek, ill. ezekkel érintkező, leromlott természeti állapotú szárazgyepek. A fentiekén túl néhány kis izolált erdőtervezett foltot is a kezelési egységhez soroltunk, melyekre a legeltetéssel kapcsolatos előírás-javaslatok nem vonatkoznak. (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyepek, H2 – Felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek, H3a – Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, M1 – Molyhos tölgyes bokorerdők, OB – Jellegtelen üde gyepek, OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok, P2b – Galagonyás-kökényesborókás cserjések, RC – Öshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, S4 – Erdei- és feketefenyvesek, U4 – Telephelyek, roncssterületek, U6 – Nyitott bányafelületek (részben hibridkategóriákban: H3a×H2×OC, H3a×OC, L1×S4×P2b, P2b×H3a×OC, U6×P2b×RC×S4)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6190 – Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), 6240 *– Szubpannon sztyeppék.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*), homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*) (szárazréti alak)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), kövér daravirág (*Draba lasiocarpa*), sulyoktáska (*Aethionema saxatile*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági gazdasági hasznosítása javasolt, mivel az a természeti értékek fennmaradását lehetővé teszi, illetve biztosítja. A szántóterület kiterjedésének e kezelési egység kárára történő növelése nem kívánatos.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)
- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (GY27)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, katonai használatú részterületeken a következő, területhasználókkal egyeztetett használatok megengedettek: a gyakorló- és lőteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon; a gyakorló- és lőteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon kívül; a meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák; építési tevékenység, földkiemelés és egyéb földmunkák, új út építése; gép- és harcjárművek közlekedése az utakon; gép- és harcjárművekkel közlekedés az utakon kívül; gép- és harcjárművek részére telephely, javító pont üzemeltetése; gyalogos közlekedés az utakon kívül; gyalogos közlekedés az utakon; harc- és gépjárművek üzemanyag feltöltése (talajszennyezés kizárásával); lő- és gyakorlótér tüzelőállásainak karbantartását és kiépítését célzó földmunkák; lövészetek célterületeként használható; tartós időre alkalmas táborhely kiépítése; tüzmegnyitási terepszakaszként használható; üzemanyagok és olajok átrakódása, tárolása.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a jelenleg leginkább használt, legrosszabb természeti állapotú részterületek, ezért az élőhelyek jellegének megőrzésén túli célokat a kezelési javaslatok kialakítása során nem fogalmaztunk meg.

4. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE4

(b) Kezelési egység meghatározása: Üde és félszáraz gyepek, melyek kialakulásában jelentős szerepe volt a rendszeres, extenzív jellegű kaszálásnak (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: B5 – Nem zsombékoló magassárrétek, D34 – Mocsárrétek, E1 – Franciaperjés rétek, OB – Jellegtelen üde gyepek, P2a – Üde és nedves cserjések (részben hibridkategóriákban: D34×OB×P2a, E1×D34)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 – Hegyi kaszálórétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Őszi füzértekerics (*Spiranthes spiralis*), mocsári békaliliom (*Hottonia palustris*), kígyónyelv (*Ophioglossum vulgatum*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), fűrge gyík (*Lacerta agilis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági gazdasági hasznosítása javasolt, mivel az a természeti értékek fennmaradását lehetővé teszi, illetve biztosítja.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Felületés nem megengedett (GY01)
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető (GY24)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni (GY31)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása (GY32)

- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79)
- A kaszátlan területet évente más helyen történő kialakítása (GY99)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a kaszálók fajgazdag élőhelyeinek hosszú távú megőrzését, fenntartását szolgálják. Tekintettel a gyepek kis kiterjedésére és fragmentáltságára a legeltetés azok természeti állapotának romlását eredményezné.

5. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE5

(b) Kezelési egység meghatározása: Két szántóterület került a kezelési egységbe, melyek aktuálisan részben gyomos parlaggal fedettek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, T11 – Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő fűz ültetvények

Érintett Natura 2000 élőhelyek: Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Nincs érintett faj.

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Nincs érintett faj.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági gazdasági hasznosítása javasolt, mivel természeti állapotuk javítása ezáltal érhető el. Legeltetés során villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY18)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető (GY24)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása (GY32)
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 állategység/ha (GY42)
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése (GY105)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a részterületek természeti állapotának javítását célozzák. Az ajánlások lehetővé teszik a legeltetést is, ez főképp a sarjú legeltetését jelenti.

6. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE6

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület kiemelkedő természetvédelmi jelentőségű erdőterületei (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyepek, H1 – Zárt sziklagyepek, H2 – Felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek, H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok, J5 – Égerligetek, K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, K5 – Bükkösök, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, L2ab – Cseres-kocsánytalan tölgyesek/Cseres-kocsányos tölgyesek, LY2 – Törmeléklejtő-erdők, LY3 – Bükkös sziklaerdők, LY4 – Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők, M1 – Molyhos tölgyes bokorerdők, P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P8 – Vágásterületek, S4 – Erdei- és feketefenyvesek. (részben hibridkategóriákban: H2×H4×P2b×L1, H4×H2×P2b, L1×S4, L1×S4×P2b, L2ab×S4, L2a×L1, LY2×K5, LY2×L2a, M1×H2)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6190 – Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), 6210* – Meszes alapkőzetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-lelőhelyei, 6240* – Szubpannon sztyeppék, 9180* – Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői, 9130 – Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), 9150 – A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön, 91G0* – Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal, 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel, 91M0 Pannon cseres-tölgyesek (részben hibridkategóriákban: 6210×6240, 91H0×6240)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), gyászincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Udvardy berkenye (*Sorbus udvardyana*), dunai berkenye (*Sorbus danubialis*), molyhos madárbirs (*Cotoneaster tomentosus*), sárga sásliliom (*Hemerocallis lilio-asphodelus*), kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), nőszőfű-fajok (*Epipactis helleborine*, *E. microphylla*, *E. purpurata*, *E. nordeniorum*), bókoló sás (*Carex pendula*), orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*), nagy színjátszólepke (*Apatura iris*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*), erdei béka (*Rana dalmatina*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), közönséges lábatlangyík (*Anguis fragilis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység és a folyamatban lévő erdőfelújítás kivételével. Biztosítani kell a folyamatos erdőborítást, őshonos fafajok esetében az egészségügyi fakitermelés is mellőzendő. Faanyagtermelést nem szolgáló részletekben az említett üzemmód fenntartása. Az igen sérülékeny élőhelyen kerülendő a nagyvadállomány koncentrációja.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőtervezett erdőrészekre vonatkozó kötelező érvényű előírásokat az erdőterv tartalmazza, továbbá a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról). A gyepterületfoltokra a művelési ág megváltoztatásáig a kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza. A 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet be kell tartani.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés (E03)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével (E10)

- Az erdőrészeken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell (E24)
- Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése (E74)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása (E75)
- Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása (E97)
- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető (VA03)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, katonai használatú részterületeken a következő, területhasználókkal egyeztetett használatok megengedettek: a gyakorló- és lőteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon; a meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák; gyalogos közlekedés az utakon; gyalogos közlekedés az utakon kívül max. 50 fős katonai egységekkel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tervezési terület kiemelkedő értékét jelentő pannon molyhos tölgyesek, cseres-tölgyesek, törmelékletjű erdők, bükkösök, égeresek és ezekkel érintkező egyéb erdei élőhelyek, valamint felszínformák védelme érdekében kerültek megfogalmazásra, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek hosszú távú fenntartását szolgálják. Több közösségi jelentőségű, odvas, holt fa jelenlétét igénylő rovar és emlősfaj jelenléte indokolja az egészségügyi termelések mellőzését is [pl.: nyugati pizedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*)].

7. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE7

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület dolomitos részterületein álló, közepes természeti állapotú, katonai használattal is érintett erdőterületek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: H2 – Felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek, H4 – Erdőssztyeprétek, felszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések, S4 – Erdei- és feketefenyvesek (részben hibridkategóriákban: H4×H2×P2b, L1×S4×P2b, L2a×L1)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel, 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek, hibridként: 6210* – Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei, 6240* – Szubpannon sztyeppék

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), gyászincér (*Morimus funereus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Udvardy berkenye (*Sorbus udvardyana*), dunai berkenye (*Sorbus danubialis*), molyhos madárbirs (*Cotoneaster tomentosus*), orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*) kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A jelenleg homogén korösszetételű erdőállományok esetében a gazdálkodás során javasolt a változatos koreloszlás és térszerkezet kialakítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőtervezett erdőrészekre vonatkozó kötelező érvényű előírásokat az erdőterv tartalmazza, továbbá a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról). A gyepterületfoltokra a művelési ág megváltoztatásáig a kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza. A 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet be kell tartani.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés (E03)
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását szolgáló) lábónálló holtfák meghagyása (E17)
- Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása. (E24)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása (E28)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, katonai használatú részterületeken a következő, területhasználókkal egyeztetett használatok megengedettek: a gyakorló- és lőteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon; a meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák; gép- és harcjárművek közlekedése az utakon; gyalogos közlekedés az utakon;; gyalogos közlekedés az utakon kívül; katonai tevékenységek és manőverek végrehajtása gyakorlatok során, „összpontosítási körletek” kialakítása (sátrak építése, álcázási munkák, gép- és harcjárművek mozgása az utakon kívül, úgy, hogy a cserjék és fák nem sérülhetnek); tartós időre alkalmas táborhely kiépítése.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok az erdőterületek, erdei élőhelyek és felszínformák védelme érdekében kerültek megfogalmazásra, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek hosszú távú fenntartását szolgálják.

8. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE8

(b) Kezelési egység meghatározása: Bazalt alapkőzetten álló, jó természeti állapotú tölgyes és bükkös erdők (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K5 – Bükkösök, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, L2ab – Cseres-kocsánytalan tölgyesek/Cseres-kocsányos tölgyesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 9130 – Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), 91G0* – Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal, 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), gyászincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: sárga sásliliom (*Hemerocallis lilio-asphodelus*), kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), nőszőfű-fajok (*Epipactis helleborine*, *E. microphylla*, *E. purpurata*, *E. nordeniorum*), bókoló sás (*Carex pendula*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*), nagy színjátszólepke (*Apatura iris*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*), erdei béka (*Rana dalmatina*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), közönséges lábatlangyík (*Anguis fragilis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén kíméletes, folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok javasoltak az itt előforduló – jelenlegi állapotukban is magas természeti értéket képviselő – élőhelyek és fajok megőrzése érdekében.

A jelenleg homogén korösszetételű erdőállományok esetében a gazdálkodás során javasolt a mozaikosan változatos koreloszlás és ezáltal változatos térszerkezet kialakítása, így egyszerre biztosítható az erdőállományok magasabb hozama, jobb egészségi állapota és állékonysága, valamint fajgazdagsága is.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A vonatkozó előírásokat a Tapolcai Erdőtervezési Körzet erdőtervei, valamint a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról) tartalmazzák. A 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet be kell tartani.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel) (E13)
- Az erdőrészteteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása. (E24)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése (E33)
- Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni (E35)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában (E38) *Megjegyzés: a mikroélőhelyeket hagyásfa csoportok és biotópfák jelentik.*
- A mikroélőhelyek fenntartása (E39) *Megjegyzés: a mikroélőhelyeket hagyásfa csoportok és biotópfák jelentik.*
- A környező gyepterületek védelme érdekében idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása (E69)
- Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése (E74)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása (E75)
- Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása (E97)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig (E85)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani (VA02)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tervezési terület gazdálkodás által érintett, de még természetszerű erdei élőhelyeinek és az ahhoz kötődő fajoknak a fenntartása és megőrzése érdekében kerültek meghatározásra. A gazdasági hasznosítás során kíméletes, az élőhely talajára, légyszárú növényzetére és állatvilágára a lehetőség szerinti legkisebb károsító hatást kifejtő módszereket kell alkalmazni, illetve a gazdálkodás térbeli és időbeli rendjének meghatározása során az élőhely értékeire, azok fenntartására figyelemmel kell lenni. A területen élő védett, fokozottan védett illetve közösségi jelentőségű állatfajok [pl.: nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), gyászscincér (*Morimus funereus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)] fennmaradása érdekében szükséges a megfelelő mennyiségű odvas, illetve holt fa visszahagyása.

9. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE9

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület átalakított erdő és vágásterületei (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ANÉR élőhelyek: G1 – Nyílt homokpusztagyeppek, K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, K5 – Bükkösök, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, L2ab – Cseres-kocsánytalan tölgyesek/Cseres-kocsányos tölgyesek, OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, P2a – Üde és nedves cserjések, P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P8 – Vágásterületek, RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők, RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, S1 – Ültetett akácok, S4 – Erdei- és feketefenyvesek, S5 – Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek, S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (főképp hibridkategóriákban: K2×P8×RC, K2×RC, K5×P8×RC, K5×RC, L1×S4, L1×S4×P2b, L2ab×S4, L2a×L1, L2a×P8×RC, L2a×RC, L2a×RC×S4, RB×P2a, RC×P2b×OC, RC×S1, RC×S4, S4×P2b×G1, S4×RC)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 9130 – Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel, 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), gyászscincér (*Morimus funereus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*), erdei béka (*Rana dalmatina*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), közönséges lábatlangyík (*Anguis fragilis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodás során törekedni kell a természetszerű szerkezettel, faállománnyal és korösszetétellel jellemezhető állományok kialakítására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőtervezett erdőrészekre vonatkozó kötelező érvényű előírásokat az erdőterv tartalmazza, továbbá a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról). A 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet be kell tartani.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása (E22)
- Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása. (E24)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása (E31)
- Öshonos fafajú állományok véghasználatá során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában (E38) *Megjegyzés: a mikroélőhelyeket hagyásfa csoportok és biotópfák jelentik.*
- Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell (E49)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal (E51)
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése (E61)
- Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése (E74)
- Kártevők elleni védekezésnél kémélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életről kötött kijuttatás) alkalmazása (E75)
- Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása (E97)
- Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett (E81)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig (E85)
- A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével (E95)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén található idegenhonos faállományú erdőterületeken végrehajtandó beavatkozások esetleges megvalósulása fafajcserének minősülnek, ebből adódóan az élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés tárgykörébe tartoznak.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben megtalálhatókon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőterületek megfelelő gazdálkodási módok alkalmazása esetén természetközeli fajkészletű és állapotú erdőállományokká alakíthatók, melyek további kíméletes használata a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok lokális előfordulásainak és állományainak megerősítését biztosíthatják. A gazdasági hasznosítás során kíméletes, az élőhely talajára, lágyszárú növényzetére és állatvilágára a lehetőség szerinti legkisebb károsító hatást kifejtő módszereket kell alkalmazni. A felújítógátások során szükséges a megfelelő méretű mikroélőhelyek (hagyásfa csoportok és biotópfák) visszahagyása.

10. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE10

(b) Kezelési egység meghatározása: Rendszeresen művelt szántók (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, T11 – Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő fűz ültetvények (a területen: Szántók, vadföldek tartoznak ebbe a kategóriába)

Érintett Natura 2000 élőhelyek: Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Nincs érintett faj.

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Nincs érintett faj.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben szántóföldi művelés, illetve gyümölcsstermesztés folyik, mely nem veszélyezteti a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeket. Művelési ág megváltoztatása szántóból gyepre támogatható. A szántóföldi művelés során szükséges a szomszédos élőhelyeken előforduló jelölő fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vétele.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Jelenleg nincsenek érvényben Natura 2000 területen található szántókra vonatkozó kötelező előírások.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni (SZ09)
- A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése (SZ15)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése javasolt.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok célja, hogy az intenzíven kezelt szántóterületen folyó gazdálkodás a lehető legkisebb mértékben veszélyeztesse a környező természetvédelmi jelentőséggel bíró élőhelyek állapotát. A szántóterületek a tervezési területen előforduló jelölő élőhelyek és fajok előfordulásával nem fednek át. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok részben a lokális ökológiai folyosók megerősítésén keresztül szándékozik szolgálni általános biodiverzitásvédelmi célokat.

11. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE11

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési területen található halastó és azt szegélyező vízborításos nádas (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, B5 – Nem zsombékoló magassásrétek, U9 – Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Réti rabló (*Lestes dryas*), lassú szitakötő (*Sympetrum depressiusculum*), gyakori légivadász (*Coenagrion pulchellum*), zöld légivadász (*Erythromma viridulum*), kék légivadász (*Ishnura elegans*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodásba az általános természetvédelmi, vizes élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvek is kerüljenek beépítésre. A gazdálkodás során csak olyan tevékenység legyen folytatható, mely a természetes fajösszetételű és szerkezetű parti növényzet mind nagyobb területen való fenntartását, ill. a természetközeli összetétellel bíró vízi életközösségek fenntartását biztosítja.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Jelenleg nincsenek érvényben a kezelési egységre vonatkozó kötelező előírások.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető (V06)
- Halastavak medrének meszezése nem megengedett (V10)
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj nem telepíthető (V19)
- Nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (V27)
- Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (V28)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez érzékeny vizes élőhelyek tartoznak, melyek hidrológiai viszonyainak, élőhely-szerkezetének és természeti állapotának egymással összefüggő megőrzése elsődleges természetvédelmi feladat – az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat ennek megfelelően az ide tartozó élőhely sérülékenységének figyelembe vételével fogalmazzuk meg.

12. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE12

(b) Kezelési egység meghatározása: Elsősorban nyiladékokban található gyepes-cserjés élőhelysávok, utak és épületek térségei kerültek ebbe a kezelési egységbe (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: O×P – Jellegtelen üde, száraz és félszáraz gyepek, valamint üde és száraz cserjések mozaikjából felépülő sávok; U11 – Út- és vasúthálózat; U4 – Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók

Érintett Natura 2000 élőhelyek: Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Csikos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepes nyiladékok rendszeres kaszálással történő fenntartása az érintkező élőhelyek sokféleségének védelme érdekében, a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőtervezett erdőrészekre eső részterületeken figyelembe veendő kötelező érvényű előírásokat az erdőterv tartalmazza, továbbá a 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról). Már, ide tartozó részterületeken az általános részben megtalálhatókon túl további kötelezően betartandó előírások nincsenek. Bizonyos önkéntesen vállalható előírás-javaslatok esetén a 2009. évi XXXVII. törvény VI. fejezet (az erdőt károsító hatások elleni védekezés) védelem a tűz ellen alfejezetében található 65. és 66. § betartása is kötelező.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása (GY26)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni (GY31)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása (GY32)
- Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése (GY106)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a kezelési egységbe tartozó, ökológiai folyó szereppel bíró részterületek természeti állapotának és funkciójának megőrzését, valamint az invazív fajok terjedésének megakadályozását célozzák.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A tervezési területen élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve és ezek körébe tartozó beavatkozás nem is szükséges.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Javaslatokat a jelölő fajokkal kapcsolatban fogalmaztunk meg.

Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*)

A tervezési terület sziklagyepjeiben, sziklafüves lejtősztyepprétején fordul elő. A faj megőrzése élőhelyének megőrzésével és zavarásmentességével biztosítható. A területen a növény védelme érdekében annak előfordulási helyein a technikai sporttevékenység teljes kizárása szükséges.

Homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

A faj megőrzése élőhelyének zavarásmentességével biztosítható. Élőhelyének extenzív, őszi időszakban történő legeltetése elfogadható. A területen a növény védelme érdekében annak előfordulási helyein a technikai sporttevékenység teljes kizárása szükséges.

Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)

A tervezési terület sziklagyepjeiben, sziklafüves lejtősztyepprétején fordul elő. A faj megőrzése élőhelyének megőrzésével és zavarásmentességével biztosítható. A területen a növény védelme érdekében annak előfordulási helyein a technikai sporttevékenység teljes kizárása szükséges.

Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)

A faj előfordulási helyein kerülni kell a túlzott mértékű legeltetést, valamint meg kell akadályozni a becserjésedést és a bárminemű taposást.

Gyászincér (*Morimus funereus*)

Elsősorban tölgy és bükk gyökereiben, csonkjaiban él lárvája. Élőhelyválasztásából adódóan fajvédelmi intézkedésként a gyászincér kapcsán a vegyeskorú erdőrészek fenntartása, idős faegyedek kímélete említhető.

Havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Lárvája több évig fejlődik az idősebb, sokszor beteg bükk egyedek törzsében. A faj védelme az idősebb, holt fát is tartalmazó bükkállományok megőrzésével biztosítható.

Nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*) és Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

A fajok állományainak védelmét a vegyes korú erdőrészek fenntartása, tarvágások mellőzése, idős faegyedek kímélete, sérült és kidőlt fák helyszínen hagyása biztosíthatja.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Élőhelyével szemben különösebb igényt nem támaszt, állandóbb vizű pocsolyákban is megtelepszik, megőrzése azonban nagyobb kiterjedésű, rendszeresen vízborításos élőhelyek fenntartásával biztosítható.

Sárgahasú unka (*Bombina variegata*)

Előfordulási helyein a napsütötte, növényzettel kevésbé benőtt kisvizek megőrzésével biztosítható állományainak védelme.

Nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)

A faj állományainak védelme érdekében az odvas fák lábbon hagyása, összefüggő idős erdőfoltok fenntartása szükséges. Rovarirtó szerek tervezési területen történő használatának csökkentése (amennyiben ez fennáll) javasolt.

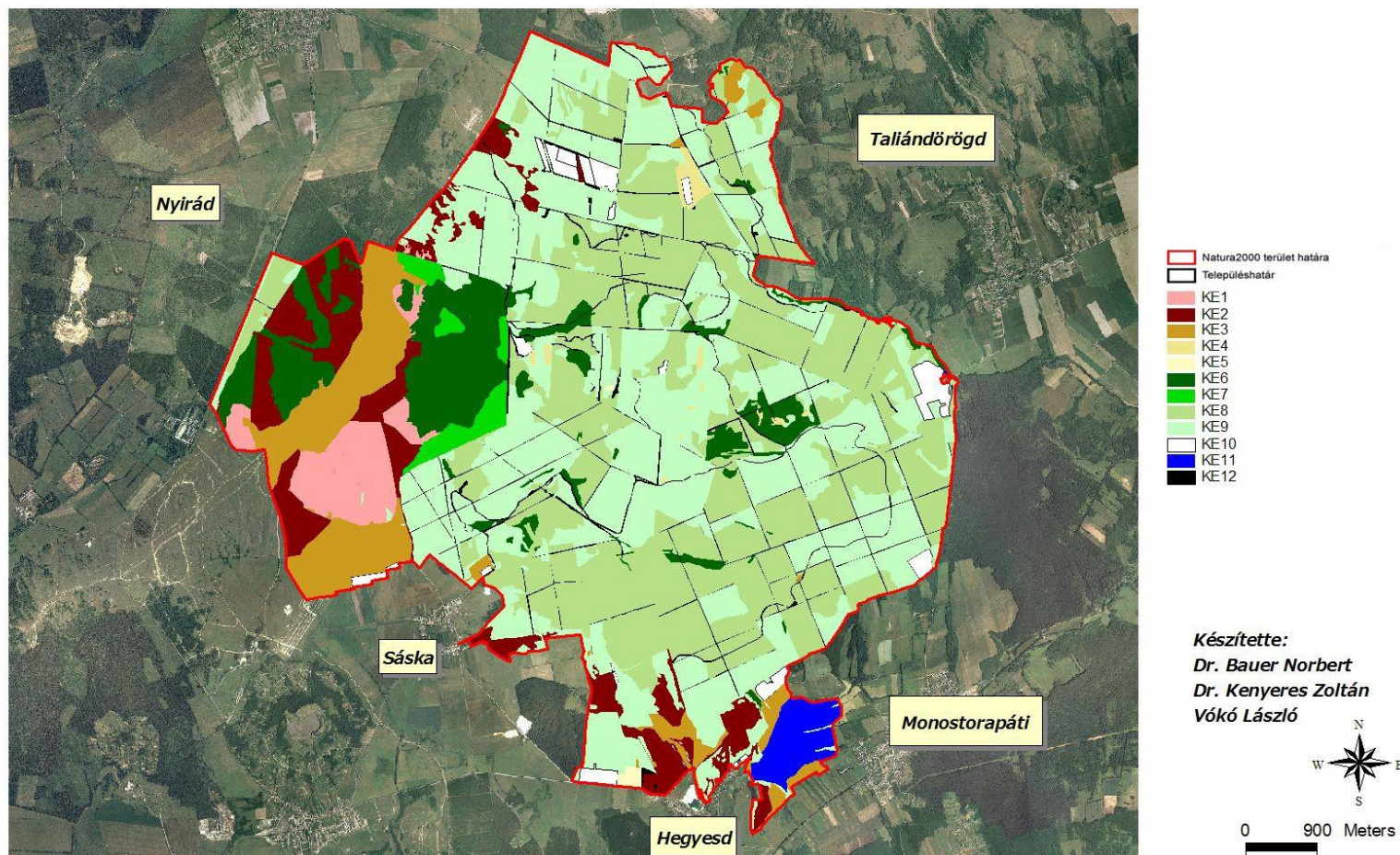
3.2.4. Kutatás, monitorozás

A közösségi jelentőségű élőhelytípusok Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) alapján végzett monitorozása javasolt. Indokolt volna a jelölő fajok közül a Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*), a sárgahasú unka (*Bombina variegata*) és a nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*) állományméretének rendszeres nyomon követése – hároméves gyakorisággal, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) mintavételi módszertana, ill. a Bauer (2008) által javasolt módszer szerint. A tervezési területhez tartozó új mintavételi hely felvételét az országos monitorozó program mintavételi helyei közé nem javasoljuk.

3.2.5. Mellékletek

3.2.5.a. A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

3.2.5.a. A HUBF20004 Agár-tető kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve 2016
A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

3.2.5. b. A kezelési egységekhez kötött intézkedések hrsz és MePAR megfeleltetése

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
KE1	Kiemelkedően értékes sziklagyeppek és érintkező sziklafüves lejtősztyeprétek, kisebb cserjés és sztyeppcserjés foltok, facsoportok és kisméretű, izolált szárazgyepek	161,35	Hegyesd 039/8, Nyirád 031, Sáska 071, Sáska 083/22	Sáska 24TN, 901D, 901E, 901TN1, 901TN2, 903A, 903B, 903C, 903TN, 904TI1, 905A, 905B, 905TN1, 906TN2, 906TN3, 906TN4	X0VTN-F-12, X1ULN-8-12, X2LDN-U-12, X356N-7-12, X38TN-X-12, X3DDN-N-12, X3NTN-C-12, XHQON-1-12, XHULN-Q-12, XM7LN-8-12
KE2	Felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek, valamint változó természeti állapotú zárt szárazgyepek	364,34	Hegyesd 05/25, 05/26, 05/27, 05/28, 05/29, 016/2, 016/3, 017, 021/2, 027/3, 027/4, 027/5, 028, 030, 031/2, 031/3, 031/4, 031/5, 031/6, 031/7, 039/6, 039/7, 050/1, 051/1, 051/3, 051/4, 0154/9, 0154/11, Nyirád 031, 032, Sáska 010, 014/1, 014/2, 071, 083/22, 083/25, 0100, 0105, 0107	Hegyesd 9A, 9B, 9NY, 9CE, 14A, 14B, 14C, 14D, 14E, 14F, 14G, 14NY1, 14NY2, 14TI, 14TN, 15A, 15C, 21A, 23B, 24TI, 27A, 40A, 40B, 41A; Nyirád 125A, 125TI1, 125TI2, 170A, 170B, 170C, 170D, 170E, 170F; Sáska 21CE, 22TI, 24TN, 27TN, 36CE, 58TI, 59TI, 60TI, 79TI1, 79VF, 79CE, 85A, 85C, 85D, 85F, 85G, 85H, 85I, 85TN, 87C, 901D, 901E, 901TN1, 901TN2, 903A, 903B, 903C, 903TN, 904A, 904TI1, 905A, 905B, 905TN1, 905TN3, 906A, 906TN1, 906TN2, 906TN3, 906TN4	X0ELN-T-12, X0VTN-F-12, X2LDN-U-12, X356N-7-12, X3DDN-N-12, X3NTN-C-12, X440N-1-12, X4DDN-P-12, X6VTN-N-12, X72TN-V-12, X7Y6N-6-12, X8R6N-1-12, XAC6N-N-12, XC7LN-Y-12, XH6DN-V-12, XH7LN-4-12, XHQON-1-12, XHY6N-F-12, XJTDN-J-12, XKDDN-5-12, XLY6N-K-12, XM1LN-2-12, XM2TL-7-12, XM40N-J-12, XM56N-R-12, XM7LN-8-12, XMA0N-Q-12, XMC6N-Y-12, XMC6V-6-12, XNMLN-P-12, XNNTN-X-12
KE3	Kis lejtőszögű, erózióinak	354,62	Hegyesd 05/6, 05/10-19, 05/23, 05/26, 05/27, 05/30-31, 08, 016/2,	Hegyesd 8TI, 9B, 9TN, 14B, 14C, 14F, 14TI, 14TN, 24A, 28A, 41A;	X0VTN-F-12, X1ULN-8-12, X20DN-7-12, X2LDN-U-12,

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
	kevésbé kitett zárt szárazgyepek, sziklafüves lejtősztyeprétek és degradált gyepek		020/1, 025/8, 027/4, 027/5, 028, 037/3, 039/7, 039/8, 051/3, 0154/9, 0154/11, 0154/13, 0154/14, Monostorapáti 030, 060a, Nyirád 031, 032, Sáska 014/2, 061/1, 062/1, 063/1, 071, 083/19, 083/20, 083/21, 083/22, Taliándörögd 033/4	Monostorapáti 17TI, 18TI2; Nyirád 125A, 125TI3; Sáska 6H, 6I, 6TN1, 6TN2, 8TI, 24TN, 58TI, 59TI, 60TI, 61E, 61VF, 87C, 87D, 901D, 901F, 901TN1, 901TN2, 903TN, 905TN1, 905TN2, 905TN3, 906A, 906TN1, 906TN2, 906TN3, 906TN4	X2LDN-U-12, X356N-7-12, X3NTN-C-12, X440N-1-12, X4DDN-P-12, X4LDN-W-12, X4MLN-5-12, X4QON-M-12, X61LN-L-12, X6VTN-N-12, X72TN-V-12, X7FTL-7-12, X9C6N-M-12, X9NTN-K-12, XHQON-1-12, XHY6N-F-12, XJTDN-J-12, XKAON-N-12, XM40N-J-12, XM7LN-8-12, XMC6V-6-12, XMQON-5-12, XMTDN-M-12, XPMLL-N-12
KE4	Üde és félszáraz gyepek, melyek kialakulásában jelentős szerepe volt a rendszeres, extenzív jellegű kaszálásnak	24,36	Monostorapáti 060a, Sáska 072/20, 083/22, 083/23, Taliándörögd 031	Monostorapáti 14E, 14EY1; Sáska 13TI, 40B, 43D, 43E, 43F, 43I, 45TI, 51TI, 66ÚT, 14G, 14TI, 144A, 144TI2; Taliándörögd 8TI, 9TI2, 10TI1, 10TI2, 11TI1, 11TI2, 12TI	X20DN-7-12, X37LN-P-12, X3VTN-K-12, X9NTN-K-12, XAC6N-N-12, XL1LN-1-12, XM40N-J-12, XNELN-H-12, XNFTN-Q-12
KE5	Parlag eredetű, gyomos szárazgyepek	7,46	Hegyesd 052/3, 052/4, Sáska 075/1	Sáska 90B, 90TI, 90VF	X86DN-M-12, XL40N-H-12
KE6	Kiemelkedő természetvédelmi jelentőségű erdőterületek	429,67	Hegyesd 016/2, 020/1, 021/1, Monostorapáti 060a, Nyirád 031, Sáska 071, 077/1, 081/8, 083/22, 083/24, 072/19, 072/21, 083/23, 0107, Taliándörögd 016/12, 029, 031, 033/3, 033/4	Hegyesd 1A, 2A, 24A, 24TI, 25A, 25B; Monostorapáti 2E, 4C, 5A, 7B, 7C, 8B, 19A, 20A; Nyirád 170A, 170B, 170C, 170D, 170E, 170F; Sáska 6A, 6CE, 14C, 15E, 28A, 30A, 33F, 33G, 34F, 39B, 39D, 39NY2, 39CE, 39TN, 39ÚT, 40B, 40C, 40D, 40G, 40NY2, 40ÚT, 43F, 43G, 43H, 43ÚT, 46F, 47A, 48A, 48B, 48C,	X01LN-D-12, X0VTN-F-12, X1JON-A-12, X1ULN-8-12, X20DN-7-12, X256N-6-12, X26DN-E-12, X2FTN-4-12, X2LDN-U-12, X2Y6N-1-12, X31LN-H-12, X37LN-P-12, X38TN-X-12, X3LDN-V-12, X3R6N-U-12, X3TDN-3-12, X3X0N-T-12, X40DN-9-12, X4TDN-4-12, X5A0N-8-12, X8R6N-1-12, X91LL-M-12, X9LDN-3-12, XAC6N-N-12, XHQON-1-12, XL1LN-1-12,

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészletek	Érintett MEPAR-blokkok
				51B, 51D, 51E, 51F, 51H, 51I, 52D, 52G, 53C, 53D, 54C, 56C, 56F, 56H, 56NY3, 56I, 56TI2, 57A, 57B, 57C, 57D, 57G, 57I, 65CE, 66VF, 79A, 80A, 80B, 80D, 80J, 80K, 80ÚT, 81B, 81C, 81F, 82C, 89B, 131B, 131C, 131G, 131H, 132C, 144H, 144ÚT, 180CE, 901A, 901B, 901C, 901D, 901E, 901F, 901TN1, 901TN2, 902A, 902B, 902C, 902D, 902E, 902F, 902G, 902H, 902I, 902J, 902TI1, 902TI2, 902CE, 902ÚT, 903A, 903B, 903C, 903D, 903E, 903TN, 904C, 904D, 904E, 904CE, 906A, 906TN1, 906TN2, 906TN5; Taliándörögld 1F, 2NY, 2VI, 4A, 7F, 9A, 9NY, 10A, 10B, 10C, 10CE, 11A, 12C, 14A, 14D, 31D, 31G, 31O, 40A, 40B, 40C, 71A	XL2TN-8-12, XM2TL-7-12, XM40N-J-12, XM6DN-1-12, XPMLL-N-12
KE7	A tervezési terület dolomitos részterületein álló, közepes természeti állapotú, katonai használattal is érintett erdőterületek	65,55	Sáska 071	Sáska 24H, 24TN, 34F, 36C, 39NY1, 39CE, 40A, 48A, 48B, 54A, 54D, 58B, 58D, 58NY2, 149A, 149E, 149F, 901A, 901B, 901D, 901F, 901TI, 901TN1, 901TN2, 901TN3, 902A, 902D, 902G, 902I, 902J, 902K, 902TI1, 902CE, 902ÚT, 903E, 903TN, 904A, 904B, 904C, 904D, 904F, 904TI1, 904TI2, 904CE	X1ULN-8-12, XAC6N-N-12, X2FTN-4-12
KE8	Bazalt alapkőzeten álló, jó természeti	1586,25	Hegyesd 020/1, 021/1, 021/2, 031/6, 031/7, Monostorapáti 060a, Nyirád 032, Sáska 014/2, 072/19, 072/21, 075/1, 075/2, 077/1, 077/3,	Hegyesd 1A, 1B, 1C, 1NY, 2A, 2B, 3A, 3B, 3NY, 4A, 4B, 5B, 5C, 6A, 6B, 22A, 22CE, 23A, 23B, 23C, 25A, 25B, 26A, 26B, 26C, 26D, 26E, 27A, 27B, 27C, 27D, 27NY;	X01LN-D-12, X1J0N-A-12, X20DN-7-12, X21LN-F-12, X256N-6-12, X26DN-E-12, X2TDN-2-12, X2Y6N-1-12, X31LN-H-12, X36DN-F-12, X37LN-P-12, X3C6N-

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
	állapotú tölgyes és bükkös erdők		077/4, 081/5, 081/8, 083/22, 083/23, 083/24, 083/25, Taliándörögd 016/10, 016/12, 016/15, 016/3, 016/8, 016/9, 018/1, 029, 031, 034	Monostorapáti 1A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2G, 2NY, 2ÚT, 3D, 4C, 4ÚT, 5A, 5B, 6A, 6B, 7C, 8A, 8B, 8C, 9B, 9C, 9D, 10A, 10B, 10NY, 10ÚT, 11A, 11B, 12A, 14A, 14B, 14E, 17B, 17C, 17E, 18A, 18B, 18C, 18D, 19A, 19B, 19C, 19D, 20A, 20B, 20C, 20ÚT, 21A, 21B, 21C1, 21TI, 21RA, 22B, 23B, 23C, 24A Nyirád 125A, 125B, 125TI2, 125TI3, 125ÚT, 126A, 126B, 126C, 126D, 170E Sáska 4D, 4F, 4I, 5H, 5I, 6A, 6B, 6C, 6F, 6G, 6I, 6J, 6K, 6CE, 6TN1, 7E, 9B, 9F, 9G, 9I, 9J, 11C, 12B, 12D, 13A, 13C, 13D, 13F, 14C, 14E, 14F, 15A, 15E, 16B, 16D, 17B, 17C, 17D, 17E, 18A, 18B, 18D, 19A, 19B, 19C, 19E, 27C, 27F, 28A, 28C, 28D, 28E, 28F, 28G, 28H, 29A, 29B, 29C, 29D, 29E, 29F, 29G, 30A, 30B, 30C, 30ÚT2, 30D1, 33A, 33B, 33C, 33D, 33E, 33G, 33H, 33I, 33NY2, 34E, 34F, 40A, 40B, 40C, 40D, 40F, 40G, 40H, 40NY2, 40ÚT, 41A, 41B, 41C, 41TI1, 41TI2, 42A1, 42A2, 42B, 42D, 42ÚT, 43A, 43B, 43C, 43D, 43E, 43G, 43J, 43CE, 45A, 46A, 47A, 47B, 47D, 47NY1, 47NY2, 48A, 48C, 51C, 51D, 51F, 51H, 51J, 53B, 53C, 53D, 54A, 54B, 55D, 56G, 56H, 56I, 56TI2, 57A, 57, 57G, 57I, 57J, 61C, 63I, 64A, 65CE, 66VF, 67A, 67TI, 67CE, 80A, 80B, 80C, 80E, 80F, 80G, 80H, 80I, 80J, 80K,	E-12, X3K6N-M-12, X3LDN-V-12, X3R6N-U-12, X3TDN-3-12, X3X0N-T-12, X3Y6N-2-12, X40DN-9-12, X440N-1-12, X4LDN-W-12, X4NTN-D-12, X4TDN-4-12, X57LN-R-12, X5A0N-8-12, X61LN-L-12, X840L-3-12, X8ULN-H-12, X91LL-M-12, X92TL-V-12, X9LDN-3-12, XAC6N-N-12, XHQON-1-12, XL1LN-1-12, XL2TN-8-12, XLY6N-K-12, XM2TL-7-12, XM40N-J-12, XM6DN-1-12, XMX0N-C-12, XNLDL-D-12, XPMLL-N-12

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
				80L, 80M, 80NY, 80ÚT, 81A, 81B, 81C, 81D, 81E, 82A, 82B, 82C, 82D, 82NY, 83A, 83B, 83C, 83NY, 84A, 84B, 84C, 84D, 84E, 84NY, 85A, 85B, 85C, 85D, 85E, 85F, 85G, 85H, 85NY, 87B, 87C, 89A, 89B, 89C, 90A, 90B, 91A, 91B, 91NY, 131B, 131C, 131F, 131NY, 132A, 132D, 132F, 132G, 143A, 143B, 144D, 144F, 144G, 144NY, 148A, 148NY, 149A, 149D, 180A, 180CE, 904B, 904C Taliándörög 1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 2NY, 2ÚT, 2VI, 3A, 3B, 3NY, 4A, 4B, 4C, 5B, 6A, 6D, 6NY, 7A, 7B, 7E, 7CE, 8C, 8D, 8E, 9A, 9B, 9C, 9TI1, 9TI3, 10D, 11TI2, 12A, 12C, 12D, 12E, 12NY, 13A, 13B, 13C, 13NY, 14A, 14B, 14C, 14D, 14E, 14NY, 15A, 15B, 15C, 15D, 16A, 16B, 31O, 40A, 40B, 40C, 40D, 40E, 40F, 40G, 40H, 40NY, 71A, 72A, 73A, 113TI, 115A	
KE9	A tervezési terület átalakított erdő és vágásterületei	1867,95	Hegyesd 05/13, 05/20, 05/21, 05/23, 05/25, 05/26, 05/27, 05/29, 08, 016/1, 016/2, 017, 020/1, 021/2, 022, 025/8, 027/3, 027/4, 027/5, 028, 030, 031/2, 031/3, 031/6, 031/7, 039/8, 051/3, 052/1, 052/2, 052/3, 0154/10, 0154/11, 0154/12, 0154/14, Monostorapáti 031/1, 060a, Nyirád 031, 032, Sáska 014/1, 014/2, 071, 072/19, 072/20,	Hegyesd 3A, 3B, 4C, 5A, 5D, 6A, 6B, 6NY, 7A, 7B, 7NY, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 8F, 9A, 9B, 9NY, 9CE, 9TN, 10A, 14A, 14B, 14C, 14D, 14E, 14F, 14G, 14NY1, 14NY2, 14TI, 14TN, 15A, 15C, 21A, 22A, 22B, 22CE, 23A, 23B, 23C, 24A, 24TI, 25A, 25B, 27A, 27B, 27C, 27D, 27NY, 27VF, 28A, 40A, 40B, 41A, 42A; Monostorapáti 1A, 2A, 2B, 2D, 2E, 2F, 2G, 3A, 3B, 3C, 3D, 4A, 4B, 4C, 5A, 5ÚT, 6A, 7B, 9A, 9D, 10C, 10D,	X01LN-D-12, X0ELN-T-12, X0VTN-F-12, X140N-W-12, X1J0N-A-12, X1IULN-8-12, X20DN-7-12, X21LN-F-12, X256N-6-12, X26DN-E-12, X2FTN-4-12, X2LDN-U-12, X2TDN-2-12, X2Y6N-1-12, X31LN-H-12, X36DN-F-12, X37LN-P-12, X38TN-X-12, X3C6N-E-12, X3K6N-M-12, X3LDN-V-12, X3R6N-U-12, X3TDN-3-12, X3VTN-K-12, X3X0N-T-12, X3Y6N-2-12,

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
			072/21, 072/22, 075/1, 077/1, 081/6, 081/8, 083/4, 083/11, 083/19, 083/21, 083/22, 083/23, 083/24, 083/25, 083/4, 083/5, 0100, 0105, 0106, 0107, Taliándörögd 016/7, 016/9, 016/12, 016/13, 016/15, 018/1, 020/8, 031, 033/3, 033/4, 034, 035	10E, 11B, 14EY1, 15A, 15B, 15C, 15D, 16A, 16B, 16C, 17A, 17C, 17D, 19C, 19C, 20A, 20C, 21C1, 21C2, 21TI, 21RA, 22A, 22B, 22C, 23A, 23C, 23D, 23E, 23F, 24C; Nyírad 125A, 125B, 125NY, 125TI1, 125TI3, 126A, 126B, 126C, 126D, 126NY; Sáska 3A, 3B, 3C, 3D, 4A, 4B, 4C, 4E, 4G, 4H, 5A, 5B, 5C, 5D, 5E, 5F, 5G, 5J, 5K, 5L, 6B, 6C, 6D, 6E, 7A, 7B, 7C, 7D, 7F, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 8F, 8G, 9A, 9C, 9D, 9E, 9H, 9K, 9L, 9M, 9TI1, 10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 11A, 11B, 11D, 12A, 12C, 12E, 12F, 12TI, 13B, 13E, 13TI, 14A, 14B, 14D, 14G, 15A, 15B, 15C, 15D, 16A, 16C, 16E, 16F, 17A, 17B, 17F, 18C, 19A, 19D, 20A, 20B, 20C, 20D, 20E, 20CE, 20ÉP, 21A, 21B, 21C, 21D, 21E, 21F, 21F, 21G, 21H, 21CE, 22A, 22B, 22C, 22D, 22E, 24A, 24B, 24C, 24D, 24E, 24F, 24G, 24H, 24TN, 26A, 26B, 26C, 26D, 27A, 27B, 27C, 27D, 27E, 27CE, 27TN, 28B, 28F, 28TI, 30A, 30D1, 30D2, 34A, 34B1, 34B2, 34C, 34D, 34E, 34F, 35A, 35B, 35NY, 35CE1, 35CE2, 36A, 36B, 36C, 36D, 36TI1, 36TI2, 36CE, 39A, 39C, 39CE, 40A, 40B, 40C, 40D, 40E, 40F, 40G, 40H, 40NY1, 40NY2, 40ÚT, 41A, 41B, 41C, 41D, 41NY1, 41NY2, 41TI1, 41TI2, 42A1, 42A2, 42B, 42C, 42D, 42E, 42ÚT, 43A, 43B, 43C, 43D,	X40DN-9-12, X440N-1-12, X4A0N-7-12, X4LDN-W-12, X4NTN-D-12, X4TDN-4-12, X5A0N-8-12, X61LN-L-12, X6C6N-J-12, X6VTN-N-12, X72TN-V-12, X7Y6N-6-12, X840L-3-12, X86DN-M-12, X8R6N-1-12, X8ULN-H-12, X91LL-M-12, X92TL-V-12, X9C6N-M-12, X9DDN-V-12, X9LDN-3-12, XAC6N-N-12, XH6DN-V-12, XH7LN-4-12, XHQON-1-12, XHULN-Q-12, XHY6N-F-12, XJTDN-J-12, XKDDN-5-12, XL1LN-1-12, XL2TN-8-12, XL7LN-7-12, XLC6N-X-12, XLY6N-K-12, XM1LN-2-12, XM2TL-7-12, XM40N-J-12, XM6DN-1-12, XM7LN-8-12, XMC6N-Y-12, XMC6V-6-12, XMQ0N-5-12, XNLDL-D-12, XPMLL-N-12

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
				43E, 43F, 43G, 43H, 43I, 43J, 43ÚT, 45A, 45B, 46C, 46D, 46E, 46G, 47C, 48A, 48B, 48C, 50A, 50B, 50C, 50D, 51A, 51B, 51F, 51G, 51H, 51I, 51J, 52A, 52B, 52C, 52D, 52E, 52F, 52G, 52H, 53A, 53D, 54A, 54D, 54NY, 55A, 55B, 55C, 55E, 55F, 56A, 56B, 56C, 56D, 56E, 56F, 57C, 57D, 57E, 57F, 57G, 57H, 57J, 58A, 58B, 58C, 58D, 58E, 58TI, 59A, 59B, 59C, 59TI, 60A1, 60A2, 60B, 60C, 60D, 61A, 61B, 61C, 61D, 61E, 61F, 61VF, 63A, 63E, 63H, 64A, 65CE, 66VF, 66ÚT, 67CE, 79B, 79TI1, 79TI2, 79CE, 80B, 80C, 80D, 80E, 80F, 80G, 80H, 80I, 80J, 80M, 80ÚT, 81A, 81B, 81C, 81D, 81E, 81F, 82A, 82B, 82C, 82D, 82NY, 83B, 83C, 84A, 84B, 84C, 84D, 84E, 84NY, 85A, 85B, 85C, 85D, 85E, 85F, 85G, 85H, 85I, 85TN, 87A, 87B, 87C, 87D, 87TI, 89A, 89B, 89C, 89D, 90A, 90B, 90TI, 90VF, 90CE, 91B, 91EY, 131A, 131D, 131E, 131F, 131CE, 132A, 132B, 132E, 132NY2, 143A, 143B, 143E, 143F, 143G, 143H, 143I, 143CE, 144A, 144B, 144C, 144D, 144E, 144F, 144G, 144I, 144TI1, 144TI2, 148A, 148B, 149A, 149B, 149C, 149D, 149E, 149F, 180A, 180CE, 901B, 901D, 901F, 901TN1, 901TN2, 901TN3, 903A, 903TN, 904C, 904TI1, 905A, 905B, 905TN1;	

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
				Taliándörög 1A, 1F, 2A, 2NY, 2TI, 2ÚT, 3NY, 4A, 4NY, 5A, 6A, 6B, 6C, 7C, 7D, 7E, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 9A, 10C, 10D, 11A, 11NY, 11TI2, 11CE, 12A, 12B, 12C, 12D, 12E, 13B, 13C, 14A, 14B, 14C, 14D, 14E, 15A, 15B, 15C, 15D, 16A, 16B, 31D, 40G, 40H, 71A, 72A, 73A, 113TI	
KE10	Rendszeresen művelt szántók	93,73	Hegyesd 05/20, 05/21, 016/1, 021/2, 031/7, 052/2, Monostorapáti 060b, Sáska 071, 081/7, 083/5, 083/21, 083/22, 083/23, 0100, 0102, 0105, Taliándörög 016/6, 016/12, 016/13, 018/1	Hegyesd 9A, 10A, 22B, 27A, 27VF; Monostorapáti 23VF; Sáska 13VF, 20VF, 40A, 40B, 40ÚT, 41B, 41TI1, 42D, 43B, 43C, 61CS, 66VF, 66ÚT, 79TI1, 79TI2, 79VF, 143B, 905TN2; Taliándörög 14D, 15B, 72A	X2TDN-2-12, X3C6N-E-12, X440N-1-12, X4A0N-7-12, X4MLN-5-12, X6C6N-J-12, X6VTN-N-12, X86DN-M-12, X9NTN-K-12, XA1LN-Q-12, XAC6N-N-12, XEMLN-F-12, XH7LN-4-12, XM40N-J-12, XM56N-R-12
KE11	Halastó és azt szegélyező vízborításos nádas	73,85	Hegyesd 05/14-19, 08, 0154/12, 0154/14, Monostorapáti 031/1, Sáska 083/22, Taliándörög 016/12	Nincs.	X31LN-H-12, XMQ0N-5-12, XPMLL-N-12
KE12	Nyiladékokban található gyepes-cserjés élőhelysávok, utak és épületek	114,18	Hegyesd 05/20, 020/1, 021/2, 051/1, 051/5, Monostorapáti 060a, Nyirád 032, Sáska 0100, 0102, 0105, 0106, 0107, 072/19, 072/21, 072/22, 074, 075/1, 077/1, 077/3, 077/4, 081/7, 081/8, 083/4, 083/22, 083/23, 083/24, 083/25, Taliándörög 016/12, 016/9, 029, 031, 032, 034, 035	Hegyesd 1NY, 3NY, 4NY, 4ÚT, 5NY, 5ÚT, 6A, 6B, 6NY, 6ÚT, 7NY, 8NY, 26A, 27A, 27B, 27C, 27D, 27NY, 42A; Monostorapáti 2A, 2NY, 2ÚT, 3NY, 3ÚT, 4C, 4NY, 4ÚT, 5NY, 5ÚT, 6NY, 7NY, 8NY, 9NY, 10NY, 10ÚT, 11NY1, 11NY2, 14A, 14NY, 15NY, 15ÚT, 16NY, 16ÚT, 17NY, 17ÚT, 18NY, 18TI1, 18ÚT, 19C, 19NY, 19ÚT, 20A, 20C, 20NY, 20ÚT, 21NY, 22NY, 23NY, 24NY; Nyirád 125A, 125NY, 125TI3, 125ÚT, 126A, 126C, 126D, 126NY; Sáska 3NY, 4NY, 5NY1, 5NY2, 5TN, 5ÚT, 6NY, 6ÚT, 7NY1, 7NY2,	X01LN-D-12, X0ELN-T-12, X0VTN-F-12, X140N-W-12, X1J0N-A-12, X20DN-7-12, X21LN-F-12, X256N-6-12, X26DN-E-12, X2FTN-4-12, X2TDN-2-12, X2Y6N-1-12, X31LN-H-12, X37LN-P-12, X3K6N-M-12, X3LDN-V-12, X3R6N-U-12, X3TDN-3-12, X3X0N-T-12, X3Y6N-2-12, X40DN-9-12, X440N-1-12, X4A0N-7-12, X4LDN-W-12, X4NTN-D-12, X4TDN-4-12, X5A0N-8-12, X61LN-L-12, X840L-3-12, X8ULN-H-12, X91LL-M-12, X92TL-V-12, X9LDN-3-12, X9NTN-K-12, XAC6N-N-12, XH7LN-4-12,

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
				7ÚT, 8ÚT, 9NY, 9TI2, 10NY, 11NY, 11ÚT, 12NY1, 12NY2, 12ÚT, 13NY, 13ÚT, 14NY, 14ÚT, 15C, 15NY, 16B, 16F, 16NY1, 16NY2, 16ÚT, 17NY1, 17NY2, 17NY3, 17NY4, 17ÚT, 18NY, 18MV, 18ÚT, 19NY1, 19NY2, 20TI, 21CE, 21ÚT, 24NY, 24TN, 26NY, 26ÚT, 27NY, 27TI, 27ÚT, 28NY1, 28NY2, 28ÚT, 29NY1, 29NY2, 29NY3, 29NY4; 29ÉP, 29ÚT, 30NY1, 30NY2, 30ÚT1, 30ÚT2, 30D1, 33E, 33F, 33F, 33G, 33NY1, 33NY2, 33ÚT, 34E, 34F, 34NY, 34ÚT, 35ÚT, 36NY, 39NY1, 39NY2, 39TN, 39ÚT, 40A, 40B, 40C, 40D, 40E, 40F, 40H, 40NY1, 40NY2, 40ÚT, 41A, 41D, 41NY2, 42A1, 42A2, 42ÚT, 43A, 43G, 43J, 43ÚT, 45A, 45NY, 45ÚT, 46NY, 46ÚT, 47NY1, 47NY2, 48A, 48B, 50NY, 51NY, 51TI, 51ÚT, 52G, 52H, 52NY1, 52NY2, 52ÚT, 53D, 53NY, 54NY, 55NY, 55TI, 55ÚT, 56E, 56NY1, 56NY2, 56NY3, 56TI1, 56ÚT2, 56I, 56TI2, 57G, 57J, 57NY, 58NY1, 58NY2, 59NY, 60NY, 61NY, 61ÚT, 63NY, 63ÚT, 66VF, 66VF, 66ÚT, 67TI, 79NY, 79TI1, 79TI2, 79VF, 79ÚT, 80C, 80D, 80I, 80J, 80NY, 80ÚT, 81A, 81B, 81C, 81F, 82A, 82B, 82C, 82D, 82NY, 83A, 83B, 83NY, 84A, 84B, 84C, 84E, 84NY, 85C, 85NY, 90A, 90B, 91A, 91B, 91NY, 91EY, 131NY, 131ÚT,	XKDDN-5-12, XL1LN-1-12, XL2TN-8-12, XLY6N-K-12, XM2TL-7-12, XM40N-J-12, XMX0N-C-12, XNLDL-D-12, XPMLL-N-12

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
				132NY1, 132NY2, 132ÚT, 144NY, 144ÚT, 148A, 148NY, 149NY, 180A, 180CE, 902A, 902G, 902I, 902J, 902K, 902TII, 902ÚT, 904F; Taliándörögd 1A, 1ÚT, 2NY, 2ÚT, 2VI, 3NY, 4A, 4NY, 5B, 5NY, 5ÚT, 6NY, 7NY, 8ÚT, 9A, 9NY, 10D, 10NY, 10ÚT, 11NY, 12E, 12NY, 13A, 13C, 13NY, 14NY, 15C, 15D, 16A, 16B, 31D, 31G, 31O, 40A, 40B, 40C, 40D, 40E, 40H, 40NY, 73A	

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Agár-tető (HUBF20004) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozik.

A tervezési területet országos ökológiai hálózati magterület 97,8 %-ban, pufferterület 2,2 %-ban (összesen 100,0 %-ban) érinti.

A tervezési területen előforduló védett fajok és természeti értékek alapján vonatkozik a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.

A terület legnagyobb erdőgazdálkodója a Bakonyerdő Zrt. Balatonfüredi Erdészete (67,13 %). A további állami gazdálkodókkal (VERGA Zrt., Budapesti Erdőgazdaság Zrt.) együtt az állami tulajdonú erdőterületek részaránya 84,6 %. Erdőterületeken a magántulajdon részaránya 10,5 %, a rendezetlen gazdálkodási viszony részaránya 4,9 %.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A tervezési területen az egyszerűsített területalapú támogatásra (SAPS) kijelöltek között – a 269/2007 sz. Kormányrendelet betartása mellett – a következő MePAR-blokkok (2019-es állapot) területére eső földrészek szerepelnek támogatható területként: XP0DN-V-12, X8R6N-1-12, XP2TN-C-12, XKDDN-5-12, X1ULN-8-12, X2LDN-U-12, XN0DN-U-12, XN2TN-A-12, XN40N-K-12, XN1LN-3-12, XN7LN-9-12, XNX0N-D-12, XN8TN-J-12, XHULN-Q-12, XP56N-U-12, XP6DN-3-12, X4MLN-5-12, X4DDN-P-12, XNC6N-1-12, XM2TL-7-12, XH7LN-4-12, XA1LN-Q-12, X9NTN-K-12, X7FTL-7-12, XNELN-H-12, XL40N-H-12, XAC6N-N-12, XL2TN-8-12, X2TDN-2-12, XL1LN-1-12, XL7LN-7-12, X3C6N-E-12, X4A0N-7-12, X440N-1-12, XMTDN-M-12, X9C6N-M-12, X6C6N-J-12, X61LN-L-12, XMC6N-Y-12, XM1LN-2-12, XM7LN-8-12, X86DN-M-12, XD40N-9-12, XMA0N-Q-12, XNMLN-P-12, XM40N-J-12, XM56N-R-12, XC7LN-Y-12, XNNTN-X-12, X86DN-M-12 [feltételek a 22/2013. (IV. 8.) és a 23/2013. (IV. 9.) VM rendeletekben]. Az alapvetően gyepes, illetve szántós MePAR-blokkok 74,45 %-a támogatható, míg az alapvetően erdős MePAR-blokkok területén ugyanez az érték: 2,1 %.

A tervezési terület gyepterületein a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás – a 269/2007 sz. Kormányrendelet betartása mellett – igénybe vehető.

A tervezési terület gyepterületein az agrár-környezetgazdálkodási támogatás horizontális célprogramjai, valamint egyes részterületeken a kedvezőtlen adottságú területek (KAT 19 és KAT 20) után járó támogatások igénybe vehetők [VP-4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés, VP4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés.]

Az egységes területalapú támogatás igénybevételének jelenleg hatályos szabályait az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet tartalmazza.

A tervezési területen az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet alapján igényelhető ún. zöldítés támogatás.

Ehhez minden gazdálkodónak, aki mezőgazdasági területtel rendelkezik, be kell tartania bizonyos környezetvédelmi előírásokat a talaj kedvező állapotának megőrzése érdekében.

Ez utóbbi, az elgyomosodás és a túllegeltetés elkerülésére vonatkozó előírásokat szintén a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapítja meg.

A fenntartási terv készítésének időszakában az alábbi források állnak nyitva: VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések (Beadási határidő: 2020.05.15.); VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések (Beadási határidő: 2020.05.15.); VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások (Beadási határidő: 2021.12.31.)

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A Natura 2000 terület természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése a fennálló támogatási rendszerek használatával, ill. azok egyes elemeinek bővítésével biztosítható. A tervezési területen a fenntartási terv célkitűzéseinek elérése érdekében a támogatások igénybevételi szintjének növelése szükséges, de az élőhelyek jellegéből adódóan ennek esetleges elmaradása sem veszélyezteti alapvetően a terület jelölő értékeinek fennmaradását.

Gyeppek esetében a területalapú támogatáson túl az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok extenzív gyepgazdálkodás vagy ökológiai gyepgazdálkodás célprogramjainak lehetőségeit is javasolt igénybe venni, zonális, ill. Magas Természeti Értékű Területek programok kialakítása nem szükséges.

A jelölő élőhelyek és fajok jelentős része az állami tulajdonban lévő védett területeken található, melyek költségvetési szervek kezelésében állnak, illetve a Natura 2000 kijelölés miatt szükséges korlátozások is elsősorban ezeken a területeken érvényesülnek. Javasolt, hogy a kompenzációs támogatásokhoz önkormányzati és állami szereplők (pl. erdőgazdálkodók) is hozzájuthassanak.

A 269/2007. (X.18.) Kormányrendelettel Kormányrendelet kötelezővé teszi a hasznosítást (legeltetés vagy kaszálás), viszont bizonyos Natura 2000 élőhelyek számára a legkedvezőbb a terület érintetlenül hagyása. Javasolt a fenti lehetőség rendeletekbe való valamilyen formában töréntő beemelése.

Javasolt, hogy erdőterületeken a kis kiterjedésű szerkezetátalakításokra is járjon támogatás.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területen KEHOP/KEOP, LIFE+/LIFE, ROP vagy Interreg pályázatok megvalósítása nem folyik és tervezés alatt sincs.

3.3.3. Egyéb

A fenntartási terv megvalósításához egyéb eszköz (állami tulajdonú terület haszonbérbe adása, közmunka program, önkéntesek stb.) bevonása nem szükséges.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A kötelező, illetve javasolt kommunikációs eszközök közül a honlap, a hirdetmény, a levélbeli megkeresés, valamint a fórum eszközöket használtuk. A megkeresettek fokozott érdeklődést és aktivitást mutattak (különösen a fórumon).

Alkalmazott kommunikációs eszközök	Időpont	Levelek/ hirdetések/ résztvevők száma	Címzettek	Igazolás típusa
Honlap	2016.10.11.	1 db honlap	önkormányzat, gazdálkodók, tulajdonosok, vagyonkezelők, területhasználók, lakosság, civil szervezetek, érdeklődők	http://bfnp.hu/hu/agar-teto
E-mail	2016.10.12.	4 levél	gazdálkodók, területkezelők	elküldött e-mail
E-mail	2016.10.12.	10 levél	hatóságok, államigazgatási szervek	hivatalos vélemény, elküldött e-mail 10.265/2/2016 VEB/005/03276-2/2016 Szfvár-0902-0016/2016 KTF-18131/2016 VEG/001/05373-2/2016
Önkormányzati közzététel	2016.10.14 –11.02.	5 hirdetés	önkormányzat, gazdálkodók, tulajdonosok, vagyonkezelők, területhasználók, lakosság	önkormányzati igazolások 72-45/2016 1-81/2016 1-83/2016 1-84/2016 1-87/2016
Lakossági és gazdafórum	2016.10.26.	13 résztvevő	gazdálkodók, tulajdonosok, vagyonkezelők, területhasználók, lakosság	jelenléti ív és emlékeztető
Levél	2016.10.12. 2016.10.13.	11 levél	gazdálkodók	feladóvevény
Levél	2016.10.12.	2 levél	civil szervezetek	feladóvevény

Terepbejárásra gazdálkodói igény hiányában nem került sor.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Ld. 3.4.1. és 3.4.3. táblázatokban.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az egyeztetési folyamatban a 27 megkeresett szervezetből 10 vett részt, közülük 5 tett érdemi észrevételt. Az érdemi észrevételek mindegyikét figyelembe vettük, a szükséges módosításokat megtettük. A módosítások a fenntartási terv lényegi elemeit (kezelési egységek kialakítása, intézkedési javaslatokkal kapcsolatos stratégiák, konkrét intézkedési javaslatok) kis mértékben sem érintették.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Hatóságok, államigazgatási szervek			
VMKH Tapolcai Járási Hivatal Földhivatali Osztály	Kifogást nem emel. Felhívja a figyelmet a termőföld időleges vagy végleges más célú hasznosítása során betartandókra.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
VMKH Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály	Javasolja a fenntartási terv 1.6. pontját kiegészíteni a területrendezési tervek konkrét vizsgálatával, a területfelhasználási tervek természetvédelmi célokkal való összevetésével.	A fenntartási tervek tartalmi elemeit megszabó útmutató illet nem ír elő.	Nem történt.
	Módosító javaslatokat és pontosításokat tesz a hatályos településfejlesztési és településrendezési eszközöket felsoroló fejezettel kapcsolatban.	Elfogadva.	A módosítások, pontosítások megtörténtek.
KDT Vízügyi Igazgatóság	Megállapítja, hogy a megfogalmazott intézkedések elősegítik a vizek védelmét, azok állapotának megőrzését és javítását, a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés céljaival egybeesnek.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
FMKH Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	Kifogást nem emel, a tervezetben foglaltakkal egyetért.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
VMKH Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály	A volt Pulai Erdőtervezési Körzet három községében (Taliándörög, Vigántpetend, Kapos) megújításra került a magán erdőgazdálkodók erdőterve a 2010. évi kiegészítő felvételeken alapulóan, melyek 2016.12.31.-ig érvényesek.	Elfogadva.	Az 1.7.3. pontba a kitétel beemelésre került.
	Fő célkitűzéseknél javasolják az „eredeti faállomány” kifejezés használatát az „eredeti célállomány” helyett, mert a célállomány egy távlati, hosszútávon elérendő faállománytípust jelent.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
	További célkitűzéseknél javasolják a „folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok” kifejezés használatát a „szálaló üzemmód” helyett, mert az Evt. 29. § (2) c) bekezdésében részletezett átalakító üzemmód is azt a szakmai célt fogalmazza meg, hogy az egykorúnak tekinthető vágásos üzemmódú erdőket átalakítsuk és segítsük a szálaló üzemmódra való áttérést, és elérjük a szálaló erdőképet.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
	A szubpannon sztyeppék legeltetésére vonatkozó célkitűzés jogszabályba ütközik, ezért annak mellőzését kéri.	Részben elfogadva.	A kérdéses célkitűzés szövegezése az alábbiak szerint módosult: A

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
VMKH Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály			szubpannon sztyeppék (6240*) becserjésedésének megakadályozása cserjeirtással, nem erdőtervi területen található foltok esetén extenzív legeltetéssel.
	A KE1, KE2 és KE12 kezelési egységek égetésre tett önkéntesen vállalható előírásjavaslatai miatt kérik feltüntetni a 2009. évi XXXVII. törvény VI. fejezet (az erdőt károsító hatások elleni védekezés) védelem a tűz ellen alfejezet megfelelő paragrafusainak feltüntetését a kötelezően betartandó előírásoknál.	Elfogadva.	A kötelező előírások köre az említett kezelési egységeknél alábbi mondattal egészült ki: „Bizonyos önkéntesen vállalható előírás-javaslatok esetén a 2009. évi XXXVII. törvény VI. fejezet (az erdőt károsító hatások elleni védekezés) védelem a tűz ellen alfejezetében található 65. és 66. § betartása is kötelező.”
	A KE2, KE6, KE7, KE8 és KE9 kezelési egységek kötelezően betartandó előírásai között javasolják feltüntetni a 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet, mely a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szól.	Elfogadva.	A rendelet feltüntetésre került a kezelési egységek kötelezően betartandó előírásai között.
	Mivel a KE2 kezelési egység részben erdőtervi területen található, a legeltetésre vonatkozó javaslatok jogszabályba ütköznek. Ezért az említett területeken a legeltetésre tett kezelési javaslatok mellőzését kérik mind az (d), mind a (e) mind a (h) pontnál.	Részben elfogadva.	A kezelési egység általános kezelési javaslatai között feltüntetésre került, hogy „A kezelési egység erdőtervi területen található részterületeire a legeltetéssel kapcsolatos előírás-javaslatok nem vonatkoznak.”
	A KE6 kezelési egység (d) és (e) pontjai kapcsán nem értenek egyet a teljes érintetlenség gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatként történő bevezetésével. Helyette javasolják „a fahasználat minimalizálása, egyes részterületeken elhagyása” megfogalmazás alkalmazását.	Eredeti álláspontot és szövegezést fenntartják.	Nem történt.
	A KE7 kezelési egységnél feltüntetett E04 előírás-javaslatot (Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen) feleslegesnek tartják és törlését javasolják, ugyanis a kötelezően betartandó előírások között nevesített 2009. évi XXXVII. törvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról) 45. § (1) valamint 51. § (6) részletezi az idegenhonos fajokkal történő erdőtelepítésre, felújításra vonatkozó szabályokat.	Elfogadva.	Az E04 előírás-javaslat a KE7 kezelési egység önkéntesen választható javaslatai közül törlésre került.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
VMKH Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály	A KE8 és KE9 kezelési egységek E38 javaslata kapcsán javasolják a tervezett szöveg módosítását olyan formában, hogy a 69/2016. (X. 14.) FM rendelet 4. § (6) - (10) bekezdésében megfogalmazottakat vegye figyelembe.	A javaslat szövegezése az útmutató táblázatának megfelelő, annak módosítására nincs mód.	Nem szükséges.
	Érdemesnek tartanak a 3.3. pontban megemlíteni, hogy a 2016. évi körzeti erdőtervezés lezárása után az Agár-tető erdőrészeleteinek rendeltetései között meg fog jelenni a NATURA2000 rendeltetés elsődleges vagy további rendeltetésként (amennyiben a jogszabályi háttér nem változik).	Elfogadva.	A megjegyzés a 3.3. pontba beépítésre került.
Tapolcai Járási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Ajkai Járási Hivatal Földhivatali Osztály	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Veszprém Megyei Kirendeltség	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Veszprémi Bányakapitányság	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Gazdálkodók			
Gazdálkodó	Hegyesd 051/1 és 051/5 hrsz-ú ingatlanok épületek és gazdasági területek. Miért kerültek KE3 kezelési egységbe?	A terv véglegesítésekor a kérdéses hrsz-ek besorolása felülvizsgálatra és indokolt esetben módosításra kerül.	A kérdéses foltokat áthelyeztük a KE12 kezelési egységbe.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Gazdálkodó	A vadgazdálkodással kapcsolatos problémák és kérdések nem szerepelnek a fenntartási tervben.	A kötött előírás-javaslatok kevés lehetőséget adnak a vadgazdálkodással kapcsolatos intézkedések megfogalmazására, de azok a megfelelő kezelési egységeknél beépítésre kerültek.	Nem szükséges.
Gazdálkodó	A tervben szereplő „természetességi állapot” fogalom helyett javasolják a „természeti állapot” fogalom használatát.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
Gazdálkodó	A tervben az „üzemterv” szó helyett az „erdőterv” kerüljön használatra.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
Gazdálkodó	A KE12 kezelési egységbe kerültek az utak és nyiladékok, ezek egyedi kezelési igényeinek indokoltságát megkérdőjelezi – különös tekintettel a kaszálási időpont korlátozására.	A kérdéses kezelési egységhez tartozóan csak kaszálási előírások kerültek megfogalmazásra – az ide tartozó nyiladékok ökológiai szerepének megőrzése érdekében. A kaszálási időponttal kapcsolatos korlátozás kivétele elfogadható, átvezethető.	Módosítás megtörtént.
Gazdálkodó	Taliándörögdi település rendezési terve, illetve a Dörögdi VT kimaradt a felsorolásokból.	Elfogadva.	Pótlás megtörtént.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Gazdálkodó	Hasznos volna a mikroélőhelyek létrehozását (különös tekintettel a kétéltű szaporodóhelyekre) támogató intézkedés-javaslatok beépítése.	A kérdést megvizsgálják, amennyiben léteznek a fenti típusú beavatkozással kapcsolatos intézkedés-javaslatok azok beépítésre kerülnek majd a megfelelő kezelési egységekhez.	Az alábbi intézkedés javaslat került az erdős kezelési egységek önként vállalható intézkedés-javaslatai közé: „Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell (E24)”
Gazdálkodó	Nem ért egyet azzal a megállapítással, mely szerint a „Gyeppek lekerítése, legeltetéshez kapcsolódó további gazdasági épületek, és/vagy lakó (pl. „tanyák”) kialakítása nem kívánatos.”, ugyanis kerítéspárti, véleménye szerint a területek illegális hulladéklerakástól való, illetve általános védelme csakis a fenti módon valósítható meg. Nem ért továbbá egyet azzal, hogy a veszélyeztető tényezők között a „Szemét, hulladék” értékeléseként a „Lokálisan és kismértékben valamennyi élőhelyet veszélyezteteti.” mondat került feltüntetésre. Véleménye szerint a kérdés sokkal komolyabb hangsúlyt kell, hogy kapjon a jelentésben.	Fenntartják, hogy a tervezési terület egésze vonatkozásában a szemét és hulladék által veszélyeztetett, természetes élőhelyekkel fedett felület a tervben szereplő mértékben, maximum 5 százalékban érintett. Az észrevételhez kapcsolódó módosításként a „3.2.1.1. Általános, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések” között szerepeltetni fogják, hogy a tervezési	Kiegészítés megtörtént.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
		terület egészén szükséges az illegális személtelhelyezéssel kapcsolatos határozott fellépés.	
Területhasználó	A jelenleg készülő fenntartási terv kezelési egységeiben felismerhetők „Az Újdörögdi Lő- és gyakorlótér természetvédelmi fenntartási tervének” kezelési egységei, azonban utóbbinál 2014-ben megtörtént a kezelési egységek határainak katonai használathoz való igazítása. Utóbbi határok és a kapcsolódó korlátozások azóta működési szabályzatban lefektetettek, ezért szükséges volna a jelen fenntartási terv érintett területén található kezelési egységek határainak fentiek szerinti módosítása.	Elfogadva.	Módosítások megtörténtek.
Gazdálkodó	A vágástéri gyomnövények vegyszeres visszaszorításának lehetőségét teljesen tiltani indokolatlan, javasolt: „A természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon.” kifejezés használata	Vegyszerhasználatra vonatkozó előírás csak az önkéntesen vállalható javaslatok között szerepel, az útmutató táblázatának megfelelő szövegezéssel.	Nem szükséges.
További célcsoportok			
Lakosság	Nem érkezett észrevétel.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Civil szervezetek	Nem érkezett észrevétel.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Más irányból nem érkezett érdemi észrevétel.			

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBF20004 Agár-tető kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBF20004 Agár-tető Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
* 9 *

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2019. november 27.